

Kvalsterallergi

Eva Wikström Jonsson

Biträdande överläkare, Docent

Klinisk Farmakologi, Karolinska Solna

Lung allergimottagningen, Karolinska Solna

Medlem i Stockholms Läns Läkemedelskommittés expertråd
för luftvägs- och allergisjukdomar

Förekomst

Ökande förekomst i Sverige

Börjar ofta i barn- /ungdomsåren

Hälften av alla allergiska barn i södra Sverige
sensibiliserade; högre andel av barn med astma

Låg kvalsterförekomst i bostäder i Mälardalen och norrut

Högre kvalsterförekomst på Gotland, Västkusten, Skåne

Kvalsterallergi

Specifika IgE mot protein i kvalsteravföring

Husdammskvalster – ffa sängar; även mattor, stoppade möbler och andra textilier.

Förrådsqualster

-i damm från logar och ladugårdar

-en av de vanligaste orsakerna till allergiska besvär hos svenska lantbrukare.

Rovkvalster - används för att biologiskt bekämpa andra skadedjur vid grönsaksodling; kan göra att växthusarbetare får allergiska besvär.

Symtom

Ofta mest symtom på morgonen

- rinnande näsa
- kliande och röda ögon
- nysningar
- nästäppa
- astma

Utredning

- pricktest
- analys av allergenspecifika IgE (ImmunoCAP; tidigare sk. "RAST")
- lungfunktionstest
- dammanalys
  - Klinisk immunologi, miljöanalys
  - Pat. får material hemsänt.

Allergisk rinit – behandlingsmål

Symtomfrihet (organspecifika, allmänna)

Möjlighet att arbeta/gå i skola

Bibehållen livskvalitet

Vad kan patienten göra själv?

God ventilation. Undvik luftfuktare!

Minimera dammsamlade inredning i sovrummet.

Be någon annan dammsuga. Modern dammsugare m filter.

Dammsuga sovrummet minst 2 tim före sänggåendet

Alla sängkläder behöver gå att tvätta i minst 60 grader.

Lakan bör tvättas var fjortonde dag och övriga textilier varannan månad.

”Kvalsterskydd” på madrass och kudde om kvalster påvisats i bostaden.

Allergisk rinit (barn och vuxna)

A. Minimera allergenexponering.

B. Läkemedelsbehandling.

1. Milda besvär: antihistaminer
2. Nasala steroider
3. Antihistaminer + nasala steroider
4. Systemiska steroider?
5. Allergen-Specifik ImmunTerapi (aSIT)?

Allergisk rinokonjunktivit – antihistamin p.o.

Nasal klåda – medelgod effekt

Nysning – medelgod effekt

Sekretion – medelgod effekt

Nästäppa – liten effekt

Ögonklåda – medelgod effekt

Allergisk rinit – nasala steroider

Nasal klåda – god effekt

Nysning – god effekt

Sekretion – god effekt

Nästäppa – god effekt

Biverkningsrisk – näsblödning?
OBS! Sprayteknik

Allergisk rinokonjunktivit

Antihistaminer

- *cetirizin* Cetirizin ...
- *loratadin* Loratadin ...

Nasal steroid

I första hand

- Nytt** → • *budesonid* Desonix

I andra hand

- *mometason* Nasomet, Nasonex

Persisterande icke-allergisk rinit

Nasal steroid

- *budesonid* Desonix
- *mometason* Nasomet, Nasonex

Lokalt antikolinergikum vid hypersekretion

- *ipratropium* Atrovent Nasal

Allergisk rinit – steroider

Nasala: God effekt på nasal klåda, nysning, sekretion och nästäppa.

Systemiska: Uttalad effekt på nästäppa och måttlig effekt på sekretion och nysning.

Ingen dokumenterad skillnad i effekt på injicerad eller peroralt tillförd glukokortikoid. Försiktighet till barn!

allergen-Specifik Immun Terapi

Gynnsam effekt vid allergiutlösta astmasymtom – bäst vid säsongallergi mot pollen och vid kattallergi

Tycks minska risken för astmautveckling hos patienter med rinit

SBU-rapport nr 151, 2000

läs expertrådets värdering på www.janusinfo.se!

Indikationer för aSIT

Undvikande av allergenexponering omöjlig

samt

Otillfredsställande effekt av optimal farmakologisk behandling

---

Systemreaktion efter bi-/getingstick

Astma steg 1 och 2

Steg 1 - tillfälliga besvär

- *salbutamol* Buventol Easyhaler, Airomir spray (med spacer)
- *terbutalin* Bricanyl Turbuhaler, Terbasmin Turbuhaler

I andra hand om Novolizerinhalator är att föredra

- *salbutamol* Ventilastin Novolizer

Steg 2 - kontinuerliga eller återkommande besvär > 2 ggr/v

Tillägg till steg 1:

I första hand

- *budesonid* Giona Easyhaler, Novopulmon Novolizer
Pulmicort Turbuhaler
- *flutikason* Flutide Evohaler spray (med spacer)

I andra hand om diskusinhalator är att föredra

- *flutikason* Flixotide Diskus, Flutide diskus

Dygnsdoser, inhalationssteroider

	Vuxna			Barn		
	Låg dos	Medelhög dos	Hög dos	Låg dos	Medelhög dos	Hög dos
Beklometasondi- propionat (Diskhaler, Easy- haler)	200–500	> 500–1 000	> 1 000–2 000	100–200	> 200–400	> 400
Budesonid (Turbuhaler, Easyhaler)	200–400	> 400–800	> 800–1 600	100–200	> 200–400	> 400
Flutikasonpropio- nat (Diskus)	100–250	> 250–500	> 500–1 000	100–200	> 200–500	> 500
Mometason (Twisthaler)	200–400	> 400–800	> 800–1 200	100–200	> 200–400	> 400
Ciklesonid	80–160	> 160–320	> 320–1 280	80–160	> 160–320	> 320

Astma

Utvärdera effekten av inhalationssteroid vid astma innan långverkande beta-2-stimulerare läggs till

Astma

Underhållsbehandling med enbart inhalationssteroid skall prövas innan långverkande beta-2-stimulerare läggs till!

Tillägg av både långverkande beta-2-stimulerare och inhalationssteroider till patienter som inte tidigare provat inhalationssteroider minskar inte:

- exacerbationer jfrt med tillägg av enbart inhalationssteroid
- användningen av beta-2-stimulerare vid behov jfrt med tillägg av enbart inhalationssteroid

Astma

Vid terapivikt med inhalationssteroid är tillägg av långverkande beta2-stimulerare väl dokumenterat

- bättre lungfunktion
- färre dag- och nattsymtom
- färre exacerbationer

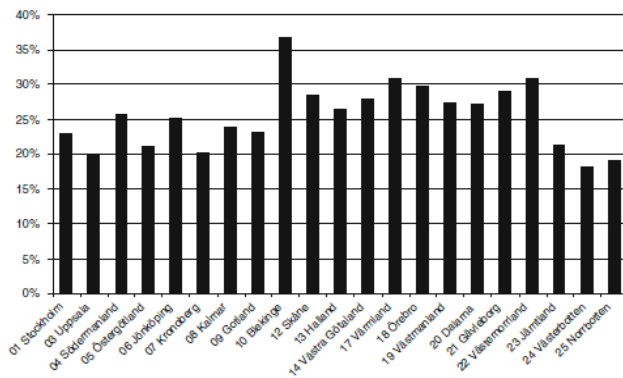
SBU, rapport nr 151, 2000

Ni CM, Greenstone IR, Danish A, Magdolinos H, Masse V, Zhang X, Ducharme FM. Long-acting beta2-agonists versus placebo in addition to inhaled corticosteroids in children and adults with chronic asthma. Cochrane Database of Systematic Reviews. (4):CD005535, 2005.

Astma

Andel 18-44 åringar som år 2007 köpte LABA utan att köpa inhalationssteroid

Heibert Arnlinde et al Eur J Clin Pharmacol (2010) 66:187–198

Astma steg 3 – kvarstående besvär trots behandling enligt steg 1+2

Lägg till långverkande beta-2-stimulerare, LABA, av säkerhetsskäl i första hand som fast kombination med inhalationssteroid:

I första hand

- *budesonid + formoterol* Assieme Turbuhaler, Rilast Turbuhaler, Symbicort Turbuhaler

I andra hand

- *flutikason + salmeterol* Seretaide Diskus, Seretide Diskus, Veraspir Diskus

Om behovet av LABA endast är sporadiskt: inhalationssteroid med tillägg av

- *formoterol* Formatrix Novolizer, Oxez Turbuhaler, Oxis Turbuhaler

Steg 3, III

- Om ICS och LABA ej ger tillräcklig effekt rekommenderas inhalationssteroid och leukotrienantagonist (montelukast).
- Leukotrienantagonist framför allt vid samtidig rinit samt hos dem med ansträngningsrelaterad astma.
- Montelukast kan ha steroidsparande effekt.

Ytterligare information

<http://www.viss.nu/>

<http://www.janusinfo.se>

<http://www.lakemedelsverket.se>

<http://www.1177.se/Fakta-och-rad/Sjukdomar/Kvalsterallergi/>

